

STATUS DRUŠTVA V JAVNEM INTERESU

Na Centru za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS), katerega članica je tudi Planinska zveza Slovenije, so pripravili zelo pregledno obrazložitev, kaj pomeni status društva v javnem interesu, pogoje za pridobitev tega statusa ter pravice, ki izhajajo iz tega statusa. V nadaljevanju objavljamo samo povzetek, ki je vsebinsko prilagojen planinskim društvom, celotna vsebina pa je dostopna na: <http://www.cnvos.si/article/id/10644/cid/317>

Pridobitev statusa društva v javnem interesu

Status delovanja v javnem interesu je poseben status, ki ga nevladni organizaciji (društvu, zavodu ali ustanovi) lahko podeli ministrstvo, če presodi, da njeno delovanje presega zasebne interese njenih ustanoviteljev ali članov in da deluje v javnem interesu. Društva lahko status v javnem interesu pridobijo ne glede na področje svojega delovanja.

Status v javnem interesu se vedno podeli za posamezno področje delovanja (npr. status v javnem interesu na področju športa, status v javnem interesu na področju kulture, status delovanja v javnem interesu na področju socialne varnosti itd.) in ga nevladni organizaciji na njeno zahtevo lahko podeli ministrstvo, pristojno za to področje. Status v javnem interesu na področju športa lahko tako podeli Ministrstvo za izobraževanje, šolstvo in šport, status v javnem interesu na področju kulture Ministrstvo za kulturo itd.

Posamezna nevladna organizacija ima lahko tudi več statusov v javnem interesu na več področjih, pri čemer izpolnjevanje pogojev v tem primeru presoja vsako ministrstvo za svoje področje.

Pogoji za pridobitev statusa v javnem interesu so različni glede na področje delovanja in glede na statusno obliko nevladne organizacije.

Društva

[Zakon o društvih – ZDru-1](#) društvu omogoča, da status v javnem interesu pridobi na kateremkoli področju (npr. kultura, šport, socialna varnost, varstvo človekovih pravic, javna uprava, promet, gospodarstvo, vzgoja, izobraževanje, razvoj demokracije, kmetijstvo, gospodarstvo, zunanje zadeve in druga področja).

Pogoji, ki jih mora društvo izpolniti, da se mu status podeli, so odvisni od področja, na katerem društvo deluje in na katerem želi status opredeliti. Poleg ZDru-1, ki določa splošne pogoje za pridobitev statusa, posamezna področna zakonodaja ponekod določa še dodatne pogoje.

Ugodnosti za nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu

Nevladne organizacije, ki delujejo v javnem interesu, imajo zaradi tega določene ugodnosti, in sicer lahko prejmejo donacije iz 0,5% dohodnine, občine jim lahko dajo v brezplačno uporabo svoje prostore brez javnega razpisa, prednost imajo pri javnih razpisih in podobno.

Če nevladna organizacija (društvo, zavod ali ustanova) deluje v javnem interesu in če izpolni z zakonom predpisane pogoje, ji pristojno ministrstvo na njeno prošnjo lahko z odločbo v posebnem postopku podeli poseben status, da deluje v javnem interesu (npr. status humanitarne organizacije, status društva v javnem interesu in podobno).

Za takšne nevladne organizacije s podeljenim statusom velja, da imajo zavoljo tega določene ugodnosti, in sicer:

- So upravičenci do donacij iz 0,5% dohodnine, kar pomeni, da jim lahko zavezanci za dohodnino namenijo do 0,5% svoje dohodnine. Več o tem najdete na spletni strani dobrodelen.si ter na [spletni strani PZS](#).
- Imajo pravico do brezplačne pravne pomoči v sporih v zvezi z opravljanjem dejavnosti v javnem interesu oziroma z namenom, zaradi katerega so ustanovljene (10. člen [Zakona o brezplačni pravni pomoči – ZBPP](#))
- Država ali občina jim lahko da v brezplačno uporabo svoje nepremično premoženje (poslovni prostori in podobno) za opravljanje dejavnosti, za katero so ustanovljene (30. člen [Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti – ZSPDSL](#)). Pri tem velja, da mora nevladna organizacija, ki dobi takšne prostore, prevzeti obveznosti plačila obratovalnih stroškov, stroškov rednega vzdrževanja, nadomestilo za stavbno zemljišče, stroške zavarovanj in druge morebitne dogovorjene stroške (54. člen Uredbe o spremembah in dopolnitvah [Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti](#)).

Nevladne organizacije, ki so društva s pridobljenim statusom društva, ki deluje v javnem interesu, imajo poleg vseh zgornjih še sledeče ugodnosti:

- Imajo prednost pri javnih razpisih za pridobivanje sredstev iz državnega proračuna, namenjenih društvom, in sicer lahko zaradi pridobljenega statusa društva v javnem interesu dobijo dodatne točke, a skupaj ne več kot 20% točk ostalih meril na razpisu (36. člen [Zakona o društvih – ZDru-1](#))
- Imajo pravico občasno organizirati klasične igre na srečo zaradi pridobivanja sredstev za financiranje dejavnosti, določenih z njihovimi splošnimi akti (13. člen [Zakona o igrah na srečo - ZIS](#) v povezavi s prvim odst. 2. člena Uredbe o spremembah [Uredbe o določitvi društev in neprofitnih humanitarnih organizacij, ki smejo občasno prirejati klasične igre na srečo, in o kriterijih za občasno prirejanje klasičnih iger na srečo](#))
- So oproščeni plačila upravne takse za dokumente in dejanja v zvezi z opravljanjem njihovih dejavnosti, ki so v javnem interesu (24. člen [Zakona o upravnih taksah - ZUT](#)).

Pridobitev statusa v javnem interesu na področju športa

Društvo lahko pridobi status društva, ki deluje v javnem interesu na področju športa, če izpolni pogoje, kot jih določa 30. člen [Zakona o društvih – ZDru-1](#):

- njegovo delovanje presega interese njegovih članov in je splošnokoristno,
- njegovi ustanovitelji in člani niso pravne osebe javnega prava,
- ima dejavnost na področju športa, ki je v javnem interesu, opredeljeno v temeljnem aktu (statutu),
- je registrirano in deluje najmanj dve leti,
- sredstva je zadnji dve leti pretežno uporabljalo za opravljanje dejavnosti v javnem interesu ter je redno izvajalo programe, projekte ali druge aktivnosti za uresničevanje namena in ciljev, ki so v javnem interesu,
- ima izdelane programe bodočega delovanja in
- lahko izkaže pomembnejše dosežke svojega delovanja, kar pomeni, da dviguje splošno raven zadovoljevanja potreb po športu v družbi, prispeva k razvoju športa, nadomešča ali dopolnjuje delovanje potrebnih javnih institucij oziroma mreže nevladnih organizacij.

Nadalje mora društvo izpolniti najmanj tri od sledečih kriterijev (6. člen [Pravilnika o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov delovanja društva za podelitev statusa društva v javnem interesu na področju vzgoje in izobraževanja, raziskovalne dejavnosti, kulture in športa](#)):

- vsako leto izvede najmanj 80 urni program, na katerem koli področju športa,
- razvija ali izvaja programe in projekte, ki prispevajo k športni osveščenosti posameznikov,
- izvaja programe športa, ki so namenjeni ranljivim družbenim skupinam,
- omogoča pridobivanje dodatnih strokovnih znanj za posameznike, ki opravljajo strokovno delo v športu,
- izvaja programe, ki dopolnjujejo institucionalne oblike športa,
- je član nacionalne panožne športne zveze ali druge športne zveze,
- deluje v javnem interesu tudi za nečlane društva in širšo javnost,
- v zadnjem letu je izdalo strokovno oziroma poljudno-znanstveno revijo ali knjižno publikacijo oziroma je v zadnjem letu izdajalo strokovno oziroma poljudno-znanstveno periodiko,
- v zadnjih dveh letih je bilo organizator, izvajalec ali udeleženec tekmovanja v okviru uradnega tekmovalnega sistema nacionalne panožne športne zveze,
- vsako leto ima najmanj eno objavo v tiskanem, elektronskem ali avdiovizualnem mediju o programu, projektu ali drugi dejavnosti, ki jih je izvedlo v javnem interesu na področju športa,
- vzpodbuja dejavnosti pristojnih organov in organizacij za čim uspešnejše reševanje vprašanj na področju športa.

Društvo za status društva, ki v javnem interesu na področju športa, zaprosi pri [Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport](#). Obrazec vloge za pridobitev statusa je objavljen na [spletni strani ministrstva](#). Vlogi je potrebno priložiti:

- osebno ime, EMŠO oziroma datum rojstva in spol, državljanstvo in naslov stalnega prebivališča zastopnika društva, ki je vpisan v register društev (oziroma naslov njegovega začasnega prebivališča, če v Republiki Sloveniji nima stalnega prebivališča),
- poročilo o delu, iz katerega mora biti razvidno izvajanje programov, projektov in drugih aktivnosti, ki jih je društvo izvajalo (na področju športa) v javnem interesu v zadnjih dveh letih, in o porabi sredstev za njihovo doseganje,
- sprejet program prihodnjega delovanja na teh področjih in
- dokazila o rezultatih svojega delovanja (npr. kopije člankov, recenzije ali objave v strokovni literaturi, kopije objav iz medijev, nagrade, priznanja, priporočila, fotografije, zborniki, itd.).

Pogoji za pridobitev statusa društva v javnem interesu na drugih področjih delovanja so podrobno opisani na: <http://www.cnvos.si/article/id/10644/cid/317>.

vir: [CNVOS](#)